

سومین کنفرانس علم پژوهش رهیافت های نوین در علوم انسانی ایران

سینمای آمریکا در مواجهه با فرهنگ و تاریخ ایران

(مطالعه موردی سینمای تقلیل گرایانه)

شایان بهمن سلطانی^{*}، امیرحسین چیت سزایان[‡]

چکیده:

متفکران زیادی از جمله ادوارد سعید، سعی در کالبدشکافی نگاه تحقیرآمیز غرب به دیگر فرهنگ‌ها را داشته‌اند و علت‌هایی را نیز در کتاب‌ها و مقاله‌هایشان ذکر کرده‌اند اما دایره بررسی آنها کلی تر بوده است. آنچه محقق سعی کرده است در این تحقیق به آن بپردازد تجزیه و تحلیل فیلم‌هایی است که سینمای هالیوود درباره تاریخ و فرهنگ ایران ساخته و در آن‌ها نگاهی تحقیرآمیز یا واژگونه به این کشور داشته است. در این تحقیق شیوه گردآوری اطلاعات، کتابخانه‌ای-تحلیل محتوا، روش تحقیق کیفی و در تحلیل اطلاعات نیز از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده است. چارچوب نظری این تحقیق نظریه پسااستعمارگرایی ادوارد سعید و بسط نظریه تقلیل گرایانه در رسانه‌ی سینما بوده است. در اکثر این فیلم‌های تولید شده، کلیشه‌هایی به عنوان واقعیت از سرزمین‌های شرقی به مخاطب جهانی نشان داده شده است که بعد از مدتی مخاطب عام این گونه فیلم‌ها، این گونه کلیشه‌ها را پذیرفته‌اند و آن را تنها واقعیت موجود تلقی کرده‌اند. کشورهایی نیز که مورد حمله هالیوود قرار گرفته‌اند، قدرت رویارویی آن را نداشته‌اند که فیلم‌هایی تولید کنند که واقعیت فرهنگی و تاریخی سرزمین‌شان را به جهان بشناسانند. در این تحقیق علت کلیشه‌پردازی هالیوود درباره سرزمین‌های شرقی به طور عام و ایران به طور خاص بررسی شده است و محقق بر این باور بوده است که نگاه کلیشه‌پرداز هالیوود، نشأت گرفته از نقاشان اورینتالیستی است که نگرانهایی از شرق بدست داده‌اند. در بسیاری از موارد عدم شناخت فیلمساز و فیلمنامه‌نویس از سرزمین شرقی که فیلم درباره آن است باعث شده فیلم نگاهی غلط و آکنده از اشتباهات تاریخی را در معرض دید مخاطب جهانی بگذارد. در این تحقیق ریشه‌های دید تقلیل گرایانه هالیوود به ایران و فرهنگ و تاریخ این کشور بررسی شده است و با نشان دادن ساختارهای خشکی که هالیوود به عنوان مظلوم برای ریختن حقیقت در آنها استفاده کرده، سرچشمه دید تقلیل گرایانه تحلیل شده است. آنچه از نتیجه این تحقیق بدست آمده، این است که علت ساخته شدن انبوهی از فیلم‌های اهانت‌آمیز هالیوود درباره شرق به طور عام و ایران به طور خاص می‌تواند عوامل گوناگونی را شامل شود، از کلیشه‌هایی که سالیان سال است هالیوود برای جهت دادن به دیدگاه مخاطب عام غربی درباره شرق استفاده کرده است تا دیدگاه‌های آنها را به سمت ایدئولوژی دلخواهش تغییر دهد و در این راستا از همان منابع و آثاری استفاده کرده که مستشرقین و نقاشان اورینتالیستی شرق را با آنها معرفی کرده‌اند. همچنین هالیوود با دیدی تقلیل گرایانه از ساختارهای داستانی بهره برده است که محتوا را به سطح نازلی از حقیقت فرو کاسته تا بتواند آگاهی واژگونه و جهت گیرانه از شرق ارائه دهد.

واژه‌های کلیدی:

هالیوود، نظام استودیویی، شرق‌شناسی، پسااستعمارگرایی، تقلیل گرایی، توهم توطئه، اسلام‌هراسی، کلیشه‌پردازی.

^{*} کارشناسی ارشد پژوهش هنر دانشگاه کاشان، ایمیل: shayan_bs2004@yahoo.com

[‡] عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان، ایمیل: chitsazian@kashanu.ac.ir